

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

1. ความจำเป็นของการมีกฎบัตรอาเซียน

กฎบัตรอาเซียนเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียน โดยเนื่องจากการรวมตัวของอาเซียนให้เป็นประชาคมอาเซียน จำเป็นที่จะต้องมีการยอมรับหรือพื้นฐานทางกฎหมายรองรับ เพื่อเป็นกฎเกณฑ์สำหรับประเทศสมาชิกที่จะต้องถือเป็นพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม (Legal Binding) หากฝ่าฝืนก็จะมีผลกระทบ

2. สาระโดยสรุปของกฎบัตรอาเซียน

2.1 กำหนดให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล

2.2 กฎเกณฑ์และกระบวนการรับสมาชิก กำหนดให้ต้องเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจะต้องได้รับการรับรองจากสมาชิกอาเซียนทั้งหมด

2.3 สมาชิกต้องยินยอมที่จะผูกพันตามกฎบัตรและปฏิบัติตามพันธกรณี และมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎบัตรและความตกลงต่างๆของอาเซียน รวมถึงหน้าที่การออกกฎหมายภายในเพื่อรองรับพันธกรณี

2.4 องค์กร จะประกอบด้วย

	องค์กร	องค์ประกอบ	อำนาจหน้าที่
1	ที่ประชุมสุดยอด (ASEAN Summit)	ผู้นำ	กำหนดนโยบายและตัดสินใจในเรื่องสำคัญ รวมถึงกรณีที่มีการละเมิดพันธกรณีตามกฎบัตรอย่างรุนแรง
2	คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ACCs: ASEAN Coordinating Councils)	รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน	- เตรียมการประชุมผู้นำ - ประสานงานระหว่าง 3 เสาหลัก
3	คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Council)	ผู้แทนที่ประเทศสมาชิกแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละเสาหลัก (เศรษฐกิจ การเมือง สังคม/วัฒนธรรม)	ประสานงานและติดตามการทำงานตามนโยบายผู้นำ โดยเสนอรายงานและข้อเสนอแนะต่อผู้นำ
4	องค์กรมนตรีเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies)	รัฐมนตรีเฉพาะสาขา	- นำความตกลง/มติของผู้นำไปปฏิบัติ - ให้ข้อเสนอแนะต่อคณะมนตรี AC
5	สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat)	มีเลขาธิการอาเซียนเป็นผู้บริหาร	- เป็น Chief Administrative Officer ของอาเซียน - ติดตามการปฏิบัติตามคำตัดสินของกลไกรงับข้อพิพาท

6	คณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representative: PR)	ผู้แทนระดับเอกอัครราชทูต ที่แต่งตั้งจากประเทศสมาชิก ให้ประจำที่สำนักงานใหญ่ อาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา	เป็นตัวแทนของประเทศสมาชิก
7	สำนักงานเลขาธิการอาเซียน แห่งชาติ	ตั้งอยู่ที่ประเทศสมาชิก แต่ละประเทศ	ศูนย์รวมในการประสานงานและ สนับสนุนภารกิจของอาเซียนใน ประเทศนั้น ๆ
8	องค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (AHBR: ASEAN Human rights Body)	(คณะทำงานระดับสูงจะยก ร่าง TOR ขององค์กรต่อไป)	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริม/คุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ทั้งให้คำปรึกษา ติดตามและประเมินสถานะสิทธิมนุษยชน - ส่งเสริมการศึกษาและความตื่นตัวของหน่วยงานรัฐและประชาชน
9	มูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation)		เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน และปฏิสัมพันธ์กับประชาชน
10	องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับ อาเซียน (Entities Associated with ASEAN)	ได้แก่องค์กรต่าง ๆ ที่อาเซียน มีปฏิสัมพันธ์ มี 5 ประเภท คือ องค์กรรัฐสภา ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม กลุ่ม think-tank และภาค การศึกษา	

2.5 กระบวนการตัดสินใจ

- (1) กรณีที่ไม่มีฉันทามติ อาจส่งเรื่องให้ผู้นำตกลงกันว่าจะใช้วิธีใดตัดสินใจ
- (2) กรณีที่มีข้อตกลงอื่น ๆ ของอาเซียน อนุญาตให้ใช้วิธีการอื่นตามที่กำหนดนั้น ๆ ในการตัดสินใจ
- (3) กรณีที่มีการละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายอย่างร้ายแรง ผู้นำมีอำนาจตัดสินใจด้วยวิธีการใด ๆ ตามที่จะตกลงกันเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษ

2.6 มีการให้ความยืดหยุ่นในการผูกพันตามข้อตกลงต่าง ๆ โดยใช้สูตร ASEAN minus X ซึ่งอนุญาตให้ประเทศที่ยังไม่พร้อมยังไม่ต้องเข้าร่วมความตกลงทางเศรษฐกิจได้

2.7 การบริหารงานและกระบวนการ

- (1) กำหนดให้การมีประธานที่มาจากประเทศเดียว (Single Chairmanship) ครอบคลุม ASEAN Summit, ACCs, Committee of Permanent Representative

(2) การเพิ่มบทบาทประธานในการเป็นผู้ส่งเสริมผลประโยชน์อาเซียนของอาเซียนและผลักดันการสร้าง AC, ส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในแง่การนำนโยบายอาเซียนไปผนวกในนโยบายระดับชาติของรัฐสมาชิก ฯลฯ